

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 174/2024-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Martinom Lopuchom, PhD., advokátom, Námestie slobody 7, Michalovce, proti postupu Okresného súdu Vranov nad Topľou v konaní sp. zn. 3C/34/2017 takto

rozhodol:

- Postupom Okresného súdu Vranov nad Topľou v konaní pod sp. zn. 3C/34/2017 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Vranov nad Topľou **prikazuje** v konaní sp. zn. 3C/34/2017 konať bez zbytočných prietahov.
- Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie **2 000 eur**, ktoré je Okresný súd Vranov nad Topľou **povinný** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresný súd Vranov nad Topľou je **povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **713,96 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. marca 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom okresného súdu v civilnom spore s tým, že mu bude prikázané konať bez zbytočných prietahov a jej bude priznané finančné zadosťučinenie 2 000 eur.

II.

2. Sťažovateľka sa žalobou zo septembra 2015 proti žalovanej poisťovni domáha zaplatenia poistného plnenia z dôvodu krádeže v jej rodinnom dome. O žalobe sa pôvodne konalo pod spisovou značkou z roku 2015, no po pridelení veci inému sudcovi bola veci pridelená nová spisová značka. Žalovaná poisťovňa v máji 2016 vzniesla námietku miestnej nepríslušnosti a spis bol v októbri 2016 postúpený Okresnému súdu Bratislava I, ktorý s postúpením nesúhlasil. Krajský súd v Bratislave v januári 2017 rozhodol o miestnej príslušnosti okresného súdu.

3. Pojednávania nariadené na júl a september 2017 sa nekonali na žiadosť sťažovateľky. Okresný súd uznesením zo septembra 2017 uložil sťažovateľke doplniť žalobu o žalobný návrh, na čo sťažovateľka reagovala v októbri 2017. Pojednávanie sa uskutočnilo v januári 2018 a bolo odročené na neurčito s tým, že stranám bolo uložené predložiť návrhy na dokazovanie. Ďalšie pojednávania sa konali v máji a júli 2018. Na rozhodnutie o zmene žaloby bolo pojednávanie odročené na september 2018. Na pojednávaní v septembri 2018 strany zotrvali na svojich vyjadreniach a nemali návrhy na ďalšie dokazovanie. Okresný súd určil ďalšie pojednávanie na október 2018 a uložil stranám predložiť záverečný návrh. Pojednávanie v októbri 2018 bolo odročené na december 2018 na vyjadrenie sťažovateľky k podaniu žalovanej. Na pojednávaní v decembri 2018 okresný súd ukončil dokazovanie a odročil ho na 11. január 2019, keď žalobu sťažovateľky o zaplatenie 3 718 eur s príslušenstvom rozsudkom pre premlčanie jej nároku zamietol.

4. Proti rozsudku podala sťažovateľka odvolanie, ktoré bolo v júni 2019 predložené krajskému súdu, ktorý rozsudok okresného súdu rozsudkom zo septembra 2020 potvrdil. Proti tomu sťažovateľka v januári 2021 podala dovolanie, ktoré bolo v júli 2021 predložené najvyššiemu súdu, ktorý ho vo februári 2022 vrátil okresnému súdu na ďalšie úkony, no potom rozsudok krajského súdu uznesením z júla 2022 zrušil. Krajský súd uznesením z októbra 2022 zrušil rozsudok okresného súdu. Okresný súd vyzval v decembri 2022 strany na vyjadrenie. Pre úmrtie sudcu bola vec vo februári 2023 pridelená inému sudcovi a následne ďalšej sudkyňi. V júni 2023 bol spis vrátený pôvodnému sudcovi. Pojednávanie sa konalo v novembri 2023 a okresný súd uznesením z decembra 2023 nariadil písomný výsluch svedkyne. Pojednávanie nariadené na 18. január 2024 bolo po prerokovaní veci odročené na 21. marec 2024. Ďalšie pojednávanie je určené na 30. máj 2024.

III.

5. Sťažovateľka považuje svoju vec za skutkovo a právne nekomplikovanú a zdôrazňuje, že okresný súd prvé tri roky od podania žaloby nekonal alebo konal neefektívne, čo sa prejavilo v zrušení jeho rozsudku. Procesné úkony súdu boli nesprávne, nesústredené a mnohokrát duplicitné. Sťažovateľka zdôrazňuje celkovú dĺžku konania, ktorá predstavuje osem a pol roka.

6. Okresný súd uviedol, že vo veci riadne koná, no na priebeh konania mala vplyv aj sťažovateľka, ktorá podala neúplný návrh, ktorého vady museli byť odstraňované. Následne k predĺženiu konania prispela zmena žaloby. Priebeh konania ovplyvnila v rokoch 2020 až 2021 pandémia a rozhodnutie vo veci možno očakávať na pojednávaní 30. mája 2024. Sudca, ktorému je vec pridelená, zdôraznil, že nejde o skutkovo a právne nenáročnú vec, keďže po zrušení prvého rozsudku, ktorý nesprávne

dospel k premlčaniu práva sťažovateľky, je nevyhnuté vykonať dokazovanie k základu a výške nároku.

IV.

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

8. Konanie o poistné plnenie je bežnou súčasťou rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Vec nemožno hodnotiť ako nadmerne právne a fakticky zložitú. Nadmernú zložitú veci nedokazuje rozsiahlosť spisu, ktorá je v podstatnej miere dôsledkom nesústreďenej činnosti súdu a toho, že okresný súd sa spočiatku zamerával výlučne na posúdenie premlčania. K predĺženiu konania prispelo odročenie dvoch pojednávaní na žiadosť sťažovateľky a to, že sťažovateľka musela byť vyzvaná na doplnenie žaloby. Tieto bežné okolnosti však nie sú rozhodujúce.

9. Rozhodujúcou okolnosťou toho, že konanie nie je doteraz skončené, je postup okresného súdu v štádiu pred jeho prvým rozsudkom z januára 2019. Okresný súd nepostupoval sústreďene, keď nedôvodne postúpil spis inému súdu, a nie bezprostredne po podaní žaloby odstraňoval jej vady. To viedlo k tomu, že k prvému zamietnutiu žaloby z právne jednoduchého dôvodu premlčania došlo až po viac ako troch rokoch od začatia konania. Druhým rozhodujúcim faktorom toho, že vec doteraz nebola skončená, je nesprávnosť prvého rozsudku okresného súdu, ktorá bola odstránená až po takmer štyroch rokoch trvajúceho odvolacieho a dovolacieho konania. Hoci dĺžka týchto konaní vplynula predovšetkým zo zdĺhavého postupu krajského a najvyššieho súdu, nesprávnosť prvého rozsudku okresného súdu výrazne prispela k predĺženiu konania. Nesústreďenosť možno identifikovať aj v približne polročnom postupe okresného súdu v súvislosti s pridelovaním veci sudcom po jej vrátení krajským súdom. Hoci po pridelení veci poslednému sudcovi okresný súd vo veci priebežne koná, o žalobe sťažovateľky nie je ani po osem a pol roku od začatia konania rozhodnuté. Neobstojí poukaz okresného súdu na pandémiu, ktorá jeho postup neobmedzovala, keďže pandémia spadá do obdobia rozhodovania o opravných prostriedkoch sťažovateľky. Postup okresného súdu nevedol k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky. Preto bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vyslovené, že postupom okresného súdu boli porušené ústavné práva sťažovateľky, a okresnému súdu bolo prikázané, aby konal bez zbytočných prietáhov.

10. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade, v ktorom rozhodujúcim faktorom pri zistení porušenia ústavných práv sťažovateľky bola nesprávna a neefektívna činnosť okresného súdu. S prihliadnutím na celkovú dĺžku a aktuálnu fázu konania, správanie sťažovateľky, význam rozhodnutia pre sťažovateľa a postup súdu bolo sťažovateľke podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané finančné zadosťučinenie 2 000 eur.

V.

11. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľky odôvodňuje to, aby jej ústavný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov priznal náhradu trov konania, ktoré jej vznikli právnym zastúpením a ktorých výška 713,96 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vo veci zastupovania pred ústavným súdom je jedna štvrtina výpočtového základu, ktorým je priemerná mzda za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľka má preto nárok na náhradu za dva úkony právnej služby v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 343,25 eur), čo je spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 13,73) 713,96 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. mája 2024

Robert Šorl
predseda senátu